

Podnože pro jabloně

Generativní podnože.

Množí se semeny. Podnože **J-KL-1, J-KL-2, J-KL-3, J-KL-4, J-TE-1, J-TE-2, Jadernička moravská** a další jsou příliš bujně rostoucí, do malých zahrad jsou nevhodné.

Vegetativní podnože.

Množí se vegetativně (v hrůbkové matečnici, řízkováním, z meristému, hřížením apod.).

- A 2** vyšlechtěna ve Švédsku, roste bujně, je méně náročná na půdní i klimatické podmínky. Má bujný kořenový systém, nepotřebuje oporu. Vhodná spíše pro slabě vzrůstné odrůdy (Otava, Pinova, Rafzubin apod.)
- M 2** vyšlechtěna v Anglii. Roste bujně, dobře kotví v půdě a snese i zamokřené půdy. Použití spíše na slabě rostoucí odrůdy.
- M 4** vyšlechtěná v Anglii, růst středně bujný až bujný, asi o 20% méně než na semenáči, poměrně dobře kotví v půdě, i když dosti mělce. Vhodná pro slaběji vzrůstné odrůdy. Nepotřebuje oporu.
- M 7** středně vzrůstná podnož, asi o 25% méně vzrůstná než na semenáči, spíše pro slabě vzrůstné odrůdy, snese vlhčí i suché polohy, nenáročná na polohu. Koření dosti mělce, většinou se však opora nepoužívá.
- MM 106** vyšlechtěná v Anglii. Podnož je odolná mšici krvavé, trpí však krčkovou hnilobou na zamokřených půdách a nehodí se ani do suchých půd. Roste středně bujně, asi jako M 7, nevyžaduje oporu (snad jen po výsadbě).
- J-TE-B** vyšlechtěná v Těchobuzicích Ing. Dvořákem, dobře kotví v půdě, vzrůst středně bujný, podobná M 4.
- J-TE-C** vzrůst je bujný, podobná jako M2. Pro intenzivní tvary nebo v kombinaci se slabě rostoucími odrůdami.

Dále uváděné podnože již doporučuji pro využití zahrádkáři v menších zahradách nebo při intenzivních výsadbách.

- M 26** vzrůstností se řadí někde mezi středně a slabě vzrůstné podnože. Roste bujněji než M 9. Nehodí se do zamokřených půd, ani na suchá stanoviště. Je citlivější ke krčkové hnilobě a tvorbě bernotů. Je dosti mrazuodolná. Vyžaduje oporu.
- J-TE-H** vzrůstnost podnože je mezi středně a slabě vzrůstnými podnožemi, podobně jako M 26. Počáteční růst je silnější, s nastupující plodností slábne. Poměrně dobře kotví v půdě, přesto doporučuji oporu.
- M 9** anglická podnož slabého růstu, nejrozšířenější u nás i v celosvětovém měřítku. Růst je v porovnání se semenáčem ani ne poloviční. Je ideální podnoží pro malé zahrádky, pro štíhlá vřetena a intenzivní ovocnářství. Je potřeba však upozornit, že vyžaduje vysokou úroveň agrotechniky, možnost závlahy, přihnojení, úhor nebo mulč kolem kmínku, maximálně pravidelně kosený trávník. Nástup do plodnosti je velmi časný, většinou už druhý rok po výsadbě. Kořenový systém je mělký a křehký. Stromky vyžadují oporu po celou životnost výsadby. Při silných holomrazech podnož může namrzat. Hodí se pro středně i bujně rostoucí odrůdy.
Tato podnož má mnoho klonů, většinou se jedná o ozdravené, bezvirózní klony, které jsou různě rozšiřovány v různých částech Evropy a světa. / **M 9 VF**,

M 9 VT, M 9 EMLA, T 337, T 338, T 339, T 340, PAJAM? 1, PAJAM 2, FI 56, M 9 KL 19, M 9 KL 29, 719, 751, 984, RN 29, M 9 /B 984, M 9/B 751 a další.

- J-OH-A** roste asi o 10 % silněji než M 9, tvoří lepší kořenový systém, dost podrůstá na stanovišti. Plodnost je vyšší než na M 9. Výborně se rozmnožuje (i z dřevitých řízků) Vyžaduje oporu.
- J-TE-E** růst stromu je podobný jako na podnoži M 9. Na stanovišti dosti podrůstá. Vyžaduje oporu. Ostatní vlastnosti jsou podobné jako u M 9.
- J-TE-F** intenzita růstu asi o 20 % slabší než u M 9. Nutná je opora, na stanovišti podnož dosti podrůstá.
- J-TE-G** patří už mezi zakrslé podnože. Roste asi o 30 % slaběji než M 9. Velice snadno se rozmnožuje. Vyžaduje oporu a vysokou agrotechniku. Do středních poloh volit bujně rostoucí odrůdy. Podle mých zkušeností v kombinaci s Rubínem na stanovišti nepodrůstá, na rozdíl od ostatních těchobuzických podnoží. Nastupuje do plodnosti už ve školce.
- M 27** zakrslé rostoucí podnož, stromky na ni rostou asi o 40 % slaběji než na M 9. Vhodná do nejlepších půd, náročná na agrotechniku, doplňkovou závlahu, intenzivní hnojení.

V posledních letech se v ČR stále častěji setkáváme s novými tuzemskými ale zejména zahraničními, většinou perspektivními podnožemi pro jabloně. Souvisí to především s volným evropským trhem a často i s cenou podnoží, za které jsou českým školkařům nabízeny.

- J-OH-18** původ ČR, intenzita růstu je slabá, lépe kotví v půdě než M 9.
- OLTEM** původ ČR, slabě rostoucí podnož, lépe kotví v půdě než M 9.
- UNIMA** středně rostoucí podnož, koření mělce, nesnáší zamokřené ani suché půdy.
- SUPPORTER 1, 2 a 3** původ Německo, podnože jsou resistantní ke strupovitosti. Intenzita růstu je slabší, než M 9. Nutná opora.
- JORK 9** původ Německo, roste o něco bujněji, než M 9, podnož doporučovaná do unavených půd, skoro nepodrůstá, pozitivně ovlivňuje rozmístění plodonosného obrostu u naštěpovaných odrůd.
- MARK (syn. MAC 9)** původ USA, růst podobný nebo o něco silnější než M 9, lépe kotví v půdě, nepodrůstá a není citlivá ke krčkové hnilobě.
- MAC 39** původ USA, vzrůstnost jako M 26.
- V 1 (syn. VINELAND 605-1)** původ Kanada, o něco vzrůstnější než M 26.
- AR 86.1.20** původ Anglie, roste podobně jako MM 106.
- PB-4** původ Bělorusko, podnož je odolná k mrazu, krčkové hnilobě a padlí, roste slaběji než M9, podporuje časný nástup plodnosti a vybarvování plodů. Vyžaduje oporu. Pro bujně rostoucí odrůdy.
- BUD 9** původ Rusko, červenolistá, mrazuodolná, růst je silnější, než M 9, velice křehký kořenový systém, nutná opora.
- BUD 490** původ Rusko, intenzita růstu střední, mrazuodolná, netrpí krčkovou hnilobou, dobře se množí i dřevitými řízků.
- BUD 491** původ Rusko, růst podobný jako M 27, má křehký kořenový systém, nutná opora, snadno se množí.

Nejčastěji se v poslední době setkáváme s podnožemi polského původu.

- P-2** o něco méně vzrůstná než M 9, lépe a hlouběji koření, snáší i suchá stanoviště, má vyšší mrazuodolnost než M 9, snese i horší půdy, nutná opora.
- P-22** (syn. **LAST MINUTE**) vzrůstnost mezi M 27 a M 9, jen do nejlepších půd pro bujně rostoucí odrůdy. Potřebuje oporu a závlahu. Lépe zásobuje plody vápníkem. Nesnáší přeschnutí, výška štěpování ne výše než 10 cm.
- P-14** (syn. **SKIDAL**) vzrůst o něco větší než M 26, hodí se i do unavených půd, odolná k mrazu i suchu.
- P-60** (syn. **POLAN**) červenolistá podnož, intenzita růstu o něco menší než M 26, velmi křehký kořenový systém, tvrdé dřevo, projevuje se horší příjem hořčíku. U mne více trpí chorobami dřeva a kůry.

Mimo vyjmenované podnože polského původu, které jsou k nám nejčastěji dovážené, se ještě můžeme setkat s polskými podnožemi **P-16, P-59, P-61, P-62, P-63, P-64, P-65, P-66 a P-67**.

Samozřejmě seznam jabloňových podnoží není úplný. Úmyslně jsem nezařadil podnože, které se již nemnoží. Dále je v zahraničí spousta dalších, perspektivních podnoží, o kterých nic nevím, které si teprve musí najít cestu k českému spotřebiteli.

Velice důležitá otázka je kombinace podnože a odrůdy. Toto by měl za nás vyřešit školkař. Žel často se setkávám s případy nevhodných kombinací. Bujná podnož s bujně rostoucí odrůdou ve školce velice rychle naroste. Výpěstky jsou velmi silné, školkaři je dobře prodávají a spousta zahrádkářů si podle toho vybírá (Rubín na podnoži A2).

Je potřeba si uvědomit, že zejména u slabě vzrůstných a silně plodných odrůd potřebujeme k dosažení přiměřené velikosti plodů dostatečně silnou podnož. Jinak je nebezpečí, že stromek tzv. zababčí, bude mít minimální přírůstky a malé plody. A čím horší máme půdní a klimatické podmínky, čím horší agrotechniku, tím je toto nebezpečí větší.

Na Břeclavsku nebo na Hané klidně můžeme vysazovat Topaz, Melodii nebo Pinovu na podnoži M 9 a budeme mít velikostně slušné plody. Na Vsetínsku musíme pro tyto odrůdy použít raději o něco vzrůstnější podnože jako M 26, J-Te-H či P-14. A zase naopak. Pro Rubín a jeho mutace je pro naši podhorskou oblast ideální podnož M 9, J-Oh-A a podobné. Na úrodných půdách však Rubín na těchto podnožích roste dost bujně, lépe mu vyhovují podnože typu J-Te-G.

Jen orientačně uvádím rozdělení některých odrůd do skupin podle vzrůstnosti:

Slabě až středně rostoucí	'Idared', 'Melodie', 'Otava', 'Opál', 'Pinova', 'Pilot', 'Rafzubin', 'Rozela'
	a další.
Středně rostoucí	'Akane', 'Angold', 'Aneta', 'Ametyst', 'Biogolden', 'Dantes', 'Daria', 'Golden Delicius', 'Heliodor', 'Orion', 'Sirius', 'Rosana', 'Svatava', 'Vanda', 'Topaz', 'Karmína', 'Luna' a další.
Bujně rostoucí	'Blaník', 'Gloster', 'Hana', 'Jonagold', 'Lena', 'Prima', 'Melrose', 'Meteor', 'Rajka', 'Resista', 'Rubín', 'Rubinola', 'Rubinstep', 'Vltava' a další.

Velký význam pro vzrůstnost stromu na stanovišti má také výška štěpování. Čím je výška štěpování vyšší, tím více ovlivní podnož vzrůstnost stromu. Pokud je výška štěpování velice nízká a dojde k „utopení“ stromku, tento nám zpravokoření a dojde k eliminaci použité podnože.

Ještě něco krátce k mezištěpování. Používá se mimo jiného také v případech, kdy máme velice špatné půdní podmínky a slabě vzrůstné podnože by nám zde nerostly. V tomto případě se používá silně rostoucí podnož, na kterou se naštěpuje tzv. vložka ze slabě vzrůstné podnože a teprve na ni se naroubuje odrůda. Opět čím je vložka delší, tím více ovlivní růst stromu. Nejméně by její délka měla být 30 cm. Takovýto výpěstek však roste ve školce o rok déle, jeho cena je vyšší a málokterá školka takový materiál produkuje.

Autor: Miroslav Přasličák